

Melanisme bij Vlinders

door

J. A. W. LUCAS

Naar aanleiding van opmerkingen over melanisme bij vlinders op de laatste wintervergadering heb ik eens onderzocht bij welke soorten ik een toename van melanisme heb kunnen constateren of waarbij het althans een tegenwoordig veel voorkomend verschijnsel is. Als zodanig treden op de voorgrond de Lymantriidae (*Dasychira pudibunda*, *Lymantria monacha* en *L. dispar*), het genus *Tetbea* (*T. duplaris*, *T. or* en *T. ocularis*), de eerste groepen van de Noctuidae (*Colocasia coryli*, *Craniophora ligustri*, *Apatele rumicis*, *A. psi*, *A. tridens*, *A. aceris*, *A. auricoma*, *A. menyanthides*, *A. megacephala*, *A. leporina*, *Euxoa nigricans*, *E. tritici*, *Agrotis segetum*, *A. clavis*, *A. vestigialis*), het genus *Polia* (*P. nebulosa* en *P. advena*), het genus *Erannis* (*E. leucophaearia*, *E. marginaria* en *E. defoliaria*), de subfamilie Bistonini (*Phigalia pedaria*, *Lycia hirtaria*, *Biston stratarius* en *B. betularius*) en de subfamilie Boarmiini (*Peribatodes gemmaria*, *Deileptenia ribeata*, *Alcis repandata*, *Boarmia roboraria*, *Serraca punctinalis* en *Ectropis histortata*).

Opvallend is, dat het hier groepen betreft, die, naar mijn ervaring, in het algemeen vaak tegen bomen zitten. Dit is vooral duidelijk bij de Lymantriidae, *Colocasia*, *Apatele* en de drie groepen Geometridae. Dit vormt m.i. een bevestiging te meer voor de door KETTLEWELL c.s. verkregen resultaten, dat het verdwijnen van korstmossen op de bomen in industriegebieden invloed uitoefent op de waarde van schutkleuren, waarna dan selectie door vogels zal optreden. Het veel tragere en latere verschijnen in de duinen is dan denkbaar als veroorzaakt door de veel grotere zeldzaamheid van dikke bomen in dit gebied (samen met de veel geringere industrialisatie).

Wat de op de mededeling volgende discussie betreft mogen de volgende punten hier nog vermeld worden:

1. Om een juist inzicht te verkrijgen van de aantallen, die de dag op bomen (trachten) door (te) brengen, zou tijdens de vroege morgenuren geteld moeten worden. De meeste vogels fourageren immers juist 's ochtends vroeg.
2. Ook indien aan het gezegde sub 1 voldaan wordt, blijft voorzichtigheid geboden, daar het immers zeer moeilijk na te gaan zal zijn hoeveel men over het hoofd ziet. Ook ervaren „stammenzoekers” zien lang niet alles (zoals door enkele frappante voorbeelden werd aangetoond).
3. De selectietheorie behoeft niet de enige oorzaak te zijn. Problemen als dominantie, polymerie e.d. zullen zeker in staat zijn het verschijnsel te versterken.
4. Bekend is het verschijnsel, dat dieren vaak een ondergrond zoeken, die in overeenstemming is met hun kleur.

Summary

Discussion of the increasing melanism in Lepidoptera. A number of species is mentioned in which this phenomenon is observed in the Netherlands. The writer considers the disappearance of lichens on the trunks of trees as one of the principal causes.

Rotterdam 16, Prinses Julianalaan 72.